

ด่วนที่สุด

ที่ กก ๐๒๐๓/ ๕๘๔๗

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๔ ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๑๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ด้วย กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ (อุดรธานี เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ) และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ (พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย และตาก) มีศักยภาพต่อการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในเชิงพื้นที่ โดยเป็นศูนย์กลางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่ประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Mekong Sub-region : GMS) ดังนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงขอเสนอเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

๑.๑.๑ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และปัจจัยสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีความใกล้เคียงกัน โดยได้กำหนดกลุ่มจังหวัดที่มีเอกลักษณ์และความโดดเด่นคล้ายคลึงกันเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ นั้น ได้ประกาศเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน ๒ เขต ได้แก่ (๑) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบด้วย จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดเลย และ (๒) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย จังหวัดสุโขทัย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก และจังหวัดพิษณุโลก โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว จัดทำแผนปฏิบัติการประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป ผ่านกระบวนการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณ

๑.๑.๒ ในระยะ ๓ ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๘ ต่อปี อย่างไรก็ตาม พื้นที่กลุ่มจังหวัดทั้ง ๒ กลุ่มนี้ ยังมีอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ (๑) ปัญหารายได้จากการท่องเที่ยวที่ยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดเลย (๒) ปัญหาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขาดแคลน และไม่มีทักษะที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ทักษะทางด้านภาษา และมาตรฐานการให้บริการ (๓) ข้อจำกัดในการยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยวเป็นเวลา ๓๐ วัน ให้ชาวต่างชาติ (เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และสิงคโปร์ เป็นต้น) ที่เดินทางเข้าประเทศไทยผ่านช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับพรมแดนทางบก ได้ไม่เกิน ๒ ครั้งภายใน ๑ ปีปฏิทิน (๔) ข้อจำกัดในการยื่นเอกสารขออนุญาตนำรถยนต์เข้ามาใช้ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ซึ่งต้องยื่นเอกสารล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน และ (๕) ปัญหาในการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่น

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. ตามที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้

๑.๒.๒ กฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรมเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง และเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๓ ตอนที่ ๔๒ ก เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง และคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และได้แต่งตั้งคณะทำงานประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจังหวัดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ใช้เป็นแนวทางในการขอรับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑) แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง กำหนดวิสัยทัศน์เป็น “การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม สะพานเชื่อมโยงสองฝั่งโขง” มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามริมฝั่งแม่น้ำโขงให้เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวของชาวไทยและต่างชาติ บนเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้การบูรณาการการบริหารระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (๑) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ
/มาตรฐาน...

มาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ (๒) เพิ่มการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว โดยการเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการด้านท่องเที่ยว (๓) ใช้เครื่องมือทางการตลาดเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการพัฒนา และ (๔) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาระบบการจัดการการท่องเที่ยว

๒) แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว ภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลก ด้านวัฒนธรรม กำหนดวิสัยทัศน์เป็น “แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เชื่อมโยงท่องเที่ยวอาเซียน” มีเป้าหมายเพื่อใช้วัฒนธรรมในการสนับสนุนการท่องเที่ยว ยกย่องการเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวของภูมิภาค พร้อมกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (๑) ยกย่องแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก วัฒนธรรมและธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน (๒) เพิ่มการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการต่อยอด เพิ่มคุณค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และ (๓) บริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ โดยอิงจากความสำเร็จเปรียบในเชิงพื้นที่และโอกาสจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน อันจะเป็นการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่พื้นที่ต่างๆ ทั้งเมืองท่องเที่ยวหลัก เมืองท่องเที่ยวรอง ชุมชนและท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ผ่านการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวระยะเวลาการพำนัก และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการขยายตัวของเศรษฐกิจในพื้นที่บนพื้นฐานของความหลากหลายและความโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งมีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พิจารณาแล้ว จึงเห็นควรเสนอเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายชุมชน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ ใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ทั้ง ๒ กลุ่มจังหวัด ให้บรรลุตามเป้าหมายและสอดคล้องตามแนวนโยบายของรัฐบาลต่อไป

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เพื่อให้คณะรัฐมนตรีรับทราบแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ และการตรวจราชการในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ และเพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างรายได้ให้กับประเทศ และกระจายรายได้สู่เมืองรองและชุมชน และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของสังคมไทย จึงมีความจำเป็นต้องเสนอเรื่องดังกล่าวเป็นการเร่งด่วน

/๔. สำคัญ...

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ (อุดรธานี เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ) ในปี ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยและชาวต่างชาติรวมทั้งสิ้น ๙,๓๓๔,๘๔๓ คน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ประมาณร้อยละ ๕ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๓ ของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓.๒๒ ของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมดของประเทศ ส่วนใหญ่เป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยมากกว่าร้อยละ ๙๐ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน ๒๐,๕๖๙.๙๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๒ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๘ ของรายได้ทั้งหมดของประเทศ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวต่อครั้ง จำนวน ๒,๒๐๓.๕๖ บาท ซึ่งสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ ๒,๑๓๖.๓๓ บาท แต่ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของประเทศที่ ๘,๕๒๔.๙๓ บาท โดยส่วนใหญ่จ่ายเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าของที่ระลึก และที่พัก ตามลำดับ นอกจากนี้ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ พบว่าในช่วงปีที่ผ่านมา มีจำนวนสถานประกอบการด้านที่พักเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ จากปี ๒๕๕๙ มีจำนวน ๘๔๘ แห่ง จำนวนห้องพักรวม ๑๙,๔๕๖ ห้อง ผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยห้องพัก ๒๓ ห้องต่อราย ซึ่งส่วนใหญ่ที่พักกระจุกในจังหวัดเลยและเป็นที่พักประเภทรีสอร์ท และนักท่องเที่ยวมีวันพักเฉลี่ยที่ ๑.๘๕ วันต่อครั้ง

๔.๒ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ (พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย และตาก) ในปี ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ พบว่ามีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งสิ้นประมาณ ๑๐ ล้านคน เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๘ จากปีก่อนหน้า คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๓๐ ของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนในภาคเหนือ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓.๔๘ ของจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมดของประเทศ ส่วนใหญ่ผู้เยี่ยมเยือนมากกว่าร้อยละ ๙๐ เป็นชาวไทย สร้างรายได้ประมาณ ๒๗,๐๐๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าประมาณร้อยละ ๑๐ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๑๖ ของภาคเหนือ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑.๑ ของรายได้ทั้งหมดของประเทศ และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อครั้งที่ ๒,๖๙๔.๓๘ บาท ซึ่งต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งของภาคเหนือ และของประเทศที่ ๕,๑๘๗.๒๐ บาท และ ๘,๕๒๔.๙๓ บาท ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายในหมวดที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม และซื้อสินค้าของที่ระลึก ตามลำดับ นอกจากนี้จำนวนสถานประกอบการด้านที่พักเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ มากกว่าร้อยละ ๒๗ มีจำนวน ๑,๑๓๕ แห่ง จำนวนห้องพักรวม ๒๕,๓๕๕ ห้อง ผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยห้องพัก ๒๒ ห้องต่อราย โดยส่วนใหญ่เป็นที่พักขนาดเล็ก และนักท่องเที่ยวมีวันพักเฉลี่ยที่ ๑.๕๔ วันต่อครั้ง

๔.๓ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ มีศักยภาพในเชิงพื้นที่และความโดดเด่นในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์ ประกอบกับความได้เปรียบเชิงพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงการเดินทางของนักท่องเที่ยวกับประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง สรุปได้ดังนี้

๑) กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑โดดเด่นด้วยความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำโขง การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา (Buddhism Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเป็นพื้นที่เชื่อมโยงสู่ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น (๑) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บึงโขงหลง แก่งคุดคู้ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง และภูสุมโกล (๒) แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ได้แก่ วัดพระธาตุศรีสองรัก พระธาตุกลางน้ำ และวัดโพธิ์ชัย (๓) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์บริการวิชาการด้านพืช และปัจจัยการผลิตภูเรือ และศูนย์วิจัยพืชสวนหนองคาย (๔) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ทะเลดอกบัวแดง อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ และสวนหินผางาม (๕) กิจกรรมและประเพณีที่มีชื่อเสียง ได้แก่ งานประเพณีผีตาโขน เทศกาลงานบุญบั้งไฟพญานาค และงานดอกฝ้ายบาน (๖) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่ประเทศลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว

๒) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ มีแหล่งมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางเส้นทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น (๑) แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ซึ่งได้รับการประกาศเป็นมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ รวมทั้งอนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ และพระตำหนักเขาค้อ (๒) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกทีลอซู อุทยานแห่งชาติรามคำแหง (เขาลวง) อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติเขาค้อ และอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว (๓) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สถานีทดลองเกษตรที่สูงเขาค้อ และสถานีทดลองพืชสวนดอยมูเซอ (๔) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ได้แก่ สะพานมิตรภาพไทย-พม่า หอศิลป์และวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยนเรศวร หมู่บ้านวัฒนธรรมชาวเขаб้านเข็กน้อย และหมู่บ้านท่องเที่ยวชาวคอย (ม้ง) (๕) แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ได้แก่ วัดพระบรมธาตุ (หลวงพ่อบัณฑิต) วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร และวัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว (๖) กิจกรรมและประเพณีที่มีชื่อเสียง ได้แก่ งานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีป งานประเพณีเผาเทียน-เล่นไฟ งานสมโภชพระพุทธชินราช และงานเลี้ยงกลอง ล่องโคมไฟไหว้พ่อขุนผาเมือง และ (๗) เป็นศูนย์กลางแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และศูนย์กลางของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อเชื่อมโยงสู่ประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และประเทศจีนตอนใต้

๔.๔ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ มีความพร้อมและโอกาสในการพัฒนาระบบโครงข่ายพื้นฐานเชื่อมโยงภูมิภาคและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) สู่พื้นที่เศรษฐกิจภาคเหนือและภาคกลาง ซึ่งเชื่อมโยงกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ เมียนมา ลาว เวียดนาม กัมพูชา และจีนตอนใต้ ผ่านแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ซึ่งปัจจุบันมีระบบโครงข่ายคมนาคม ทั้งทางถนน ทางราง และทางอากาศรองรับการเชื่อมโยงแล้ว ได้แก่ ทางถนน มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) เชื่อมโยงประเทศลาว ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว บริเวณจังหวัดหนองคาย และมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒

/เชื่อมโยง...

เชื่อมโยงสู่ประเทศเมียนมา ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทางราง มีเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงการเดินทางจากพื้นที่เศรษฐกิจภาคกลางและพื้นที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ได้แก่ เส้นทางกรุงเทพฯ-หนองคาย ซึ่งสามารถเชื่อมโยงสู่ประเทศลาวผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และ ทางอากาศ มีท่าอากาศยานนานาชาติ ๑ แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติอุดรธานี และมีท่าอากาศยานภายในประเทศ ๖ แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานเลย ท่าอากาศยานพิษณุโลก ท่าอากาศยานสุโขทัย ท่าอากาศยานเพชรบูรณ์ ท่าอากาศยานตาก และท่าอากาศยานแม่สอด ในปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมพื้นฐานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ เชื่อมโยงการเดินทางกับภูมิภาคอื่นและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น (๑) โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (บึงกาฬ-บอลิคำไซ) (๒) โครงการสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งใหม่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (๓) โครงการขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ เป็น ๔ ช่องทางจราจรตลอดเส้นทาง เพื่อเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (๔) โครงการก่อสร้างปรับปรุงท่าอากาศยานอุดรธานี (๕) โครงการก่อสร้างปรับปรุงท่าอากาศยานภายในประเทศ ได้แก่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แม่สอด เลย และตาก (๖) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ สายกรุงเทพฯ-หนองคาย เป็นต้น

๔.๕ ข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ ได้แก่ (๑) ผู้เดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมากกว่าร้อยละ ๙๐ ส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่พักค้าง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเดินทางต่อครั้งค่อนข้างต่ำ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีจำนวนน้อย (๒) ข้อจำกัดทางกายภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (๓) บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขาดทักษะในการรองรับนักท่องเที่ยว (๔) มาตรฐานในการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (๕) การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการรับรู้ของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ (๖) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ข้อจำกัดในการเดินทางเข้าประเทศไทยซ้ำ (Re-entry) ของนักท่องเที่ยวจากอาเซียน (Non-ASEAN Nationality) และข้อจำกัดของการยื่นเอกสารขออนุญาตนำรถเข้ามาใช้เป็นการชั่วคราวในราชอาณาจักร และ (๗) การบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

๔.๖ แผนพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๔.๖.๑ แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” และใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เชิงบูรณาการ ได้แก่ (๑) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่โดยเสนอผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling) ของชุมชนในรูปแบบต่างๆ (๒) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี และสกลนคร

/พร้อมพัฒนา...

พร้อมพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนและทางน้ำ และการพัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ บนพื้นฐานแห่งอัตลักษณ์วัฒนธรรมสองฝั่งโขง (๓) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี หนองบัวลำภู และชัยภูมิ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (๔) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติในจังหวัดชัยภูมิ เลย นครราชสีมา และอุบลราชธานี โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และ (๕) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรับรู้ในวงกว้าง พร้อมกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมโยงในลักษณะเครือข่าย เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักสู่เมืองรอง รวมทั้งพัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรสินค้า และบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้พร้อมรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว

๔.๖.๒ แผนพัฒนาภาคเหนือ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้เป็น “ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง” โดยเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มบนฐานของทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายประโยชน์ให้ถึงชุมชน โดยเชื่อมโยงการเดินทางกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง จีนตอนใต้ และประเทศในเอเชียใต้ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และ ตะวันออก-ตะวันตก โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (๑) พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การท่องเที่ยวมรดกโลกทางประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายเฉพาะ (๒) พัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพสูง เช่น กลุ่มอาหารและสินค้าเพื่อสุขภาพ กลุ่มบริการทางการแพทย์และสุขภาพ และกลุ่มผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนสถาบันการศึกษาให้การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายและสามารถนำมาต่อยอดและสามารถใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ พร้อมการสร้างและขยายเครือข่ายธุรกิจทางการแพทย์และสุขภาพ เพื่อรองรับการเติบโตของกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มุ่งสู่การเป็น Medical & Wellness Hub ของอนุภูมิภาค

๔.๗ ปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้อำศัยการขับเคลื่อนกลไกในการพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ ผ่านการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และการดำเนินงานในฐานะเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตวิถีชีวิตกลุ่มแม่น้ำโขงและเขตมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฯ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยคำนึงถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองหลักและเมืองรอง รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัด และพื้นที่ใกล้เคียง บนฐานทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ โดยมุ่งเน้นการสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนและการมีส่วนร่วม

๔.๘ ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

เป้าหมายการพัฒนาในภาพรวม “เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง ส่งเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวฝั่งตะวันออกและตะวันตก บนฐานทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” สนับสนุนการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง ที่มีความโดดเด่นของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และมีมาตรฐานในทุกมิติ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสินค้าและบริการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านความปลอดภัย เป็นต้น ทั้งนี้ ได้กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๔.๘.๑ กลุ่มการท่องเที่ยวตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) และจังหวัดใกล้เคียง (ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ เลย หนองคาย และบึงกาฬ) เป้าหมายการพัฒนา : “การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในกลุ่มอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง”

๔.๘.๒ กลุ่มการท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขงและพื้นที่เชื่อมโยง (เลย บึงกาฬ หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี) เป้าหมายการพัฒนา : “แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม เชื่อมโยงอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง”

โดยมีแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่

(๑) ส่งเสริมการเดินทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านจุดผ่านแดนถาวร โดยลดข้อจำกัดและอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวให้กับชาวต่างชาติ เช่น การจัดทำระบบตรวจลงตราแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Visa และการพิจารณายกเว้นการตรวจลงตรา มากกว่า ๒ ครั้งภายใน ๑ ปีปฏิทิน ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา (เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี และสิงคโปร์) ที่เดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านพรมแดนที่เป็นเขตติดต่อกับพรมแดนทางบก และพิจารณาการลดระยะเวลาในการยื่นเอกสารเพื่อขออนุญาตนำรถยนต์เข้ามาใช้เป็นการชั่วคราวในราชอาณาจักร โดยพัฒนาระบบการยื่นเอกสารทางออนไลน์ เพื่อเพิ่มสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และระยะเวลาพำนักในประเทศไทย

(๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยสนับสนุนการขึ้นทะเบียนโบราณสถานพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์หรือความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นมรดกโลก เช่น แหล่งธรณีวิทยาจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น และยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเข้าถึงของคนทั้งมวล รวมทั้ง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวเขาค้ออย่างยั่งยืน และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กลุ่มป่าภูเขียว-น้ำหนาว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้

...(๓) ยกระดับ...

(๓) ยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๓๓๑ (ทางขึ้นภูทับเบิก) การก่อสร้างถนนเพื่อการท่องเที่ยว ปากชม-เชียงคาน และพัฒนาถนนเชื่อมโยงเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น ส่งเสริมการเชื่อมโยงการbinระหว่างประเทศและภายในประเทศ รวมทั้งเร่งรัดการดำเนินงานโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ กรุงเทพฯ-หนองคาย และพิจารณาออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(๔) พัฒนาบุคลากรอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชน ควบคู่กับพิจารณาประกาศเขตมรดกโลกชุมชน ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมรดกโลก พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่งเสริมการจัดตั้งผู้ประกอบการที่พักที่ไม่ใช่โรงแรม (ผู้ประกอบการที่มีห้องพักไม่เกิน ๔ ห้อง และผู้เข้าพักรวมไม่เกิน ๒๐ คน) ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๕๑ และยกระดับมาตรฐานสำหรับการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เช่น มาตรฐานโฮมสเตย์ ความปลอดภัย การจัดการแหล่งท่องเที่ยว บุคลากร และการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(๕) ยกระดับยุทธศาสตร์การตลาดเพื่อประชาสัมพันธ์การเข้าถึงการท่องเที่ยว โดยการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรด้านท่องเที่ยว และวิถีชีวิตในเขตเมืองเก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

(๖) บูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขอเสนอเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ และภาคเหนือตอนล่าง ๑ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวีระศักดิ์ โควสุรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๕๐๐ ต่อ ๑๕๖๖

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๕๗๒